

we ino egensim tok na pasin insait long Gutnius.

Yumi ken lukim long dispela lukluk; i save gat ol misa na blesing bilong ol gaden na ol samting ol i planim long taim ol i save planim ol. Insait long dispela misa na blesing, yumi save expresim luksave bilong yumi long ol blesing bilong God husat i bin wokim dispela graun long pasin laikim bilong em na i givim long gutpela lukaut bilong ol manmeri. I nogat samting i rong sapos long stat long ol i planim ol samting na yumi askim blesing bilong God antap long ol samting yumi planim. Taim ol sid i go insait long graun, yumi askim God bai God i lukautim ol long kainkain sik nogut na ol bagarap na long mekim ol i mekim ol i karim planti ol gutpela kaikai.

Na i save gutpela moa sapos long taim bilong bungim kaikai long gaden, yumi olsem wanwan man na meri o olsem Komuniti i mas expresim amamas bilong yumi long God husat i mekim gut long yumi. Na tu long taim bilong bungim kaikai i gat wanpela kain misa bilong em yet i stap. Dispela kain pasin bilong askim blessing bilong God na givim tenkyu long God long ol gutpela kaikai bilong gaden em i wanpela olpela pasin bilong bipo long planti hap bilong graun na long sampela komuniti bilong yumi tu. Sapos dispela kain pasin ino save kamap bipo, i gutpela sapos yumi ken statim long ol ples bilong yumi nau.

PINIS

Holi Roseri prea i ken givim yumi taim long tingting long ol mystery bilong God i kamap man (Jisas), long laip bilong Jisas, long pen bilong Jisas, na long kirap bilong Jisas. Yumi ken tok tu olsem, Rosari i givim yumi taim long tingim bikpela laikim bilong Jisas long yumi na long givim na long givim bek long em, dispela wankain laikim i go bek long Jisas. “Dispela laikim bilong God i kamap ples klia long dispela hat bilong Jisas long diwai kros i kamapim na i strongim pasin laikim. Pasin laikim em i lait i save givim lait long dispela graun tudak i wok long karamapim na i strongim yumi long stap laip na wok wantaim (Deus Caritas Est 39).

Dia ol brata na susa, yumi noken larim yumi i pundaun long pasin blong poret na giv ap, yumi mas tingim oltaim tok bilong Jisas. **“Long taim yupela i stap long dispela graun, ol hevi bai i kamap long yupela, tasol bel bilong yupela i ken i stap strong. Mi winim pinis strong bilong dispela graun”** (Jn 16:33).

CATHOLIC ARCHDIOCESE
OF RABAUL

P.O. Box 357
KOKOPO, BNBP 613

Tel. 9829834

PASTORAL LETA 5

7th Oktoba 2013 — Pestode bilong Maria bilong Holi Rosari

“Yupela i noken poret, mi winim pinis strong bilong dispela graun!” (Jn 16:33)

Dia ol brata na susa long nem bilong Krais, dispela pastoral leta i kam aut long pestode bilong Maria bilong Holi Rosari na dispela pestode i bin stat long yia 1571 em St. Pius V yet i bin kamapim bilong tingim bikpela pait long Lepanto. Dispela win bilong ol Kristen egensim ol Teki, ol i bin tokaut olsem Maria i bin helpim ol taim ol i bin save preim Holi Rosari.

Long las Ogas 15, 2013, long Bikpela Pestode bilong Maria i go antap long heven, long wanpela Tok Skul bilong em, Pope Francis i askim olgeta wanwan manmeri olsem, “Yu save preim Rosari tu long olgeta de? Rosari i gat dispela kain luksave blong karim hevi, na em i kamap strong bilong pait egensim spirit nogut na i save win tru. Rosari i save strongim yumi tu long dispela kain pait.”

Bihainim tingting bilong Papa Santu, mi tu, mi laik strongim olgeta Katolik bilip manmeri long preim Rosari long olgeta de, na ino long mun Oktoba na Me tasol. Dispela tupela mun em oltaim yumi save givim long preim Rosari na luksave long Maria, Mama bilong God.

Sapos yumi i kolim gut Rosari, yumi save tingim 4 pela misteri (Misteris;

bilong amamas, bilong lait, bilong sori na bilong bilas) i helpim yumi long gro insait gut tru long laip bilong Spirit. Em i gutpela instramen bilong bildim Komuniti. Em i save bungim ol memba bilong famili , na ol famili grup na ol wantok na peris olgeta na ol narapela memba bilong ol narapela lotu wantaim.

Long prea bilong Rosari, yumi askim prea bilong Santu Maria long helpim yumi long laikim tru Jisas pikinini bilong em, na sevia bilong yumi baibai yumi ken kisim laip long em husat i bin tok: “Mi kam bilong ol i ken kisim laip, na bilong laip i ken pulap tru long ol.” (Jn10:10). Planti taim Jisas i toktok long ‘laip’ long ol disaipel blong em, na em i mekim wankain toktok long yumi tude: “Mi dispela bret i gat laip”(Jn6:3); “Mi yet mi rot, Tok tru na laip” (Jn14:6); kirap bek em mi yet na laip em mi yet” (Jn11:25); Mi dispela wara i gat laip” (Jn4:11); “mi dispela lait blong laip” (Jn8:12); “Mi dispela diwai wain i save givim laip” (Jn15:8).

Jisas i givim laip bilong em yet, bai yumi tu imas kisim laip. Em i frim yumi long ol sin pasin tu. Dispela i soim laikim blong Jisas i kam long yumi na i winim ol arapela samting. Bai yumi mekim wonem samting nau? **I tru sapos Krais i stap wantaim yumi, na namel long yumi, husat tru bai egensim yumi?**

Wantaim long ol dispela askim i bringim mi long tokaut klia long as bilong dispela Pastoral leta. Wanpela bikpela tingting i bin kamap strong long taim bilong Diocesan Assembly em **“Sanguma o Posin.”**

Em i hat tru long kliaim mining bilong sanguma/posin. Tasol Katikismo bilong Katolik Sios i tok olsem: “Olgeta kain pasin bilong posin o sanguma we wanpela i laik mekim o kisim blong i gat sampela kain pawa i laik bringim tasol lukluk olsem dispela man o meri i gat sampela kain pawa antap long ol narapela. I wankain tu long man o meri i mekim samting bilong oraitim wanpela long sampela kain sik. Ol dispela kain samting i no gutpela olgeta sapos ol i mekim bilong bagarapim ol narapela o ol i laik mekim bilong singautim halpim bilong ol spirit nogut. Na long putim tu ol kain kain bilas bilong ol papait man, em tu i no gutpela.” (2117).

Yumi ken tok olsem posin o sanguma i save bringim bel kros, pasin bilong bekim rong, jeles, gridi na i ken kamapim planti bikpela bagarap.

God bilong yumi em i God bilong laip na God bilong pasin laikim.

Long dispela Pastoral leta mi no laik long explenim risen olsem bilong

save laikim ol narapela na i save inapim tru laikim bilong yumi i go long God.

Sampela ol samting bilong mekim

Taim ol manmeri i sik, kisim oltaim ol repot long ol dokta na ol nes long wanem kain sik dispela man o meri i gat long en. Sapos i nogat marasin long haus sik o haus sik ino stap klostu, sampela man o meri i save tu long sampela kain marasin bilong bus na ol inap usim tu. Tasol tingim, “dispela ol kain marasin bilong bus ino blong singautim sampela kain pawa bilong sampela kain spirit na tu bilong bagarapim narapela” (CCC 2117). Yumi i mas tingim olsem long yumi ol Katolik “welim sikman” em i wanpela sakramen. Santu Jems i bin rait olsem: “Ating wanpela bilong yupela i gat sik? Orait em i mas singautim ol hetman bilong Sios, bai ol i mas pre long God i ken mekim em i kamap orait gen. Sapos ol i bilip long God na ol i pre, orait Bikpela bai i mekim orait dispela sikman na kirapim em gen. Na sapos em i bin mekim sin, orait Bikpela bai i lusim ol dispela sin” (5:14-15). Na sapos pater ino stap, na ol kain kain paol tingting i kamap na tingting i wok long pas long posin o sanguma; long kain ol taim olsem em i gutpela long go na kisim wanpela lida man bilong Sios o katekis husat em i kisim trening bilong lidim pre long kam na mekim pre wantaim ol.

Long taim wanpela i dai, na ol katolik i visitim dispela famili na soim bel sori bilong ol, ol i mas noken toktok o kirapim tok long posin o sanguma. Toktok baksait bilong yumi ino save helpim wanpela: ino inap helpim tu famili bilong dispela dai husat i nidim sapot na bel isi bilong yumi; na ino helpim tu komuniti na komuniti i ken bruk long ol kain giaman tok olsem na ino inap helpim tu dispela dai man o meri husta i nidim prea bilong yumi long helpim sol bilong em. Long dispela, mi laik bai ol pasin kastem bilong yumi long dai i mas go wantaim Misa bilong pre na helpim sol bilong dai man o meri baibai em i ken kisim laip oltaim.

Taim ol manmeri i mekim papait long kisim sampela gutpela samting, em i gutpela moa sapos yumi tingim olsem Sios i gat sampela spesel prea tu i stap we yumi ken usim long presim God na long mekim holi ol kain samting i save kamap long laip bilong yumi long wanwan de. Ol dispela ol prea i ken halpim yumi long kisim klia tingting long ol gutpela bilong God long laip bilong yumi ol manmeri. Olsem na long olgeta taim, yumi save presim God long nem bilong Krais na wantaim Holi Spirit, bilong singautim helpim bilong God na long tok tenkyu long em long olgeta samting i kamap

Antap long en, yumi mas strongim laik bilong yumi long Jisas. Em ino inap long bilip tasol long Jisas, yumi mas laikim em tru!

“Sapos yumi laik wokabaut long stretpela rot, yumi mas strongim bung wantaim bilong yumi wantaim Krais” (*Deus Caritas Est* 36), bai yumi i no inap poret long laikim ol narapela na kunda long ol. **Taim yumi i laikim tru Jisas, bai yumi inap tu long laikim tru ol narapela na yumi i no inap poret moa.** Santu Jon i laik mekim yumi i tingim gen olsem: “man i save laikim ol narapela, em ino save pret. Sapos pasin bilong laikim ol narapela i kamap strong pinis insait long laip bilong wanpela man, orait dispela i save rausim pasin pret” (*IJn 4:18*). Yumi ken tok tu olsem, “PASIN LAIKIM I SAVE PINISIM PASIN BILONG PORET”.

Tasol yumi inap long laikim Jisas olsem wanem?

Long taim bilong Pasova Jisas i tokim ol aposel olsem: “Nau mi givim yupela wanpela nupela lo: yupela i mas laikim wanpela narapela. Olsem tasol mi laikim yupela, yupela tu i mas laikim tu ol narapela” (*Jn 13:34*). Na liklik taim bihain Jisas i tok tu olsem: “sapos yupela i laikim mi tru, yupela bai i bihainim ol lo bilong mi” (*Jn 14:15*).

Taim Jisas i givim yumi dispela nupela lo, Jisas i wok long singaut long yumi long wetim na lukluk long nupela taim long senisim ol pasin kalsa bilong yumi we i save pasim yumi long laikim ol narapela olsem em yet i save mekim. Yumi i save, long dispela taim bilong Jisas i gat wanpela hap tok ol i save tok long en olsem: “Yupela i mas mekim wankain pasin long husat i mekim kain pasin olsem long yu” (*Mt 5:38*) na: “Yupela i mas laikim ol wantok bilong yupela na yupela i mas birua long ol birua bilong yupela” (*Mt 5:43*). Jisas i senisim ol dispela lukluk na tingting long taim em i tok: “Tasol nau mi tokim yupela: noken bekim rong long taim man i mekim nogut long yupela’ (*Mt 5:39*) ... ‘Yupela i mas laikim ol birua bilong yupela, na yupela i mas beten bai God i marimari long ol man i save mekim pasin nogut long yupela’” (*Mt 5:44*).

Long wankain pasin bai yumi ken lukim ol narapela ino olsem ol ‘birua’ bilong yumi, tasol olsem ol brata na susa bilong yumi tru. Na olsem yumi bai i ken bihainim tru lo bilong Jisas na yumi inap tu long senisim ol pasin kalsa bilong yumi i save bringim pore, na pasin resis bilong daunim na winim ol narapela na kamapim birua. Yumi bai i ken soim tru olsem yumi i disaipel bilong Jisas tru na olsem yumi inap long laikim em tu. Na tru tumas, pasin bilong laikim God i save kamap ples klia long taim yumi i

wonem tru na sanguma o posin i rong bikos i luk olsem olgeta Katolik manmeri i save dispela samting em i rong. Tasol planti bilip manmeri i bilip long strong na pawa bilong sanguma/posin yet.

As tingting bilong Pastoral leta bilong mi, em bilong **tokaut long yumi olgeta olsem, God bilong yumi em i God bilong laip na em i God bilong pasin laikim.**

God i bin kamapim yumi long laik bilong em yet. Olsem na i laik bai yumi stap laip na soim pasin laikim. Moa yet em i promisim yumi long laip i stap gut oltaim oltaim. Em i givim yumi olgeta rot na pawa long lukautim na livim gut laip blong yumi. God ino givim yumi pawa bilong bagarapim ol narapela long kain pasin bilong mekim posin o sanguma long ol narapela. Em ino givim yumi pawa long kilim man wantaim tingting blong yumi. Sampela taim yumi harim ol manmeri i belhat long ol wantok na ol i mekim kain tok olsem: mi ting em i mas dai. Tasol dispela ino inap kamap tasol bikos man i ting long en.

Yes, i tru pasin blong kros, jeles, belhat i ken kamapim ol bagarap na tu dai taim yumi usim toktok, na action. Tasol yumi ino inap tru long kilim wanpela man nating sapos yumi tingting long em olsem em i mas dai.

Satan tu ino gat pawa bilong kilim man i dai. Satan i save giamanim yumi long kamapim ol kain bagarap bilong bodi tasol em yet ino gat pawa long kilim yumi i dai. Bikos sapos em i gat dispela kain pawa, bai olgeta gutpela manmeri ino inap stap laip. Stori bilong Job inap helpim yumi long dispela lukluk. Satan i salensim God na i rausim olgeta samting Job i gat, na God i tok: “Harim, sapos yu laik long mekim wanem samting, yu ken mekim. Tasol yu noken mekim nogut long Job yet.” (*Job 1: 12*)

“Noken pore, mi winim pinis strong bilong dispela graun!” (*Jn 16:33*)

I gat sampela taim we, ol kainkain bagarap, na sik na die i save kamap na yumi save tok ol spirit nogut i gat pawa long mekim kamap ol dispela samting na long sampela ples yumi save ting olsem em dispela kain spirit i stap long dispela man o meri olsem na i ken mekim papait. **Dispela i save kirapim poret long planti manmeri.**

Taim poret i save kilim yumi bai yumi mekim wanem?

Nambawan step em yumi mas pre - Oltaim yumi mas askim na singaut long God bai em i ken i stap wantaim yumi long olgeta de. “Wanpela Kris-

ten husat i save pre.... Em i save bung tru wantaim God Papa, na i ken askim God tu long stap wantaim em long ol wok em i mekim.” (*Deus Caritas Est* 37). Strongpela stap wantaim bilong yumi wantaim God i save helpim yumi bai yumi noken poret na guria. Mi bilip olgeta i expirensim pinis strong blong pray long taim yumi bungim bagarap.

Taim mi stap long Alotau, ol i tokim mi long wanpela man bilong Rossel Ailen, husat em i bin gat driman long ol kain posin o sanguma na i mekim em i poret tru. Long driman em i lukim wanpela pisin i kam tokim em long dai bilong em.... Em i lukim tu planti kainkain kala na wanpela blekpela hol. Em i poret nogut tru, na em i laik singaut, tasol em ino inap bikos em i nogat strong olgeta. Tasol wantu em i singaut long God na dispela driman i lusim em. Dispela driman i gat tupela samting: Poret na Marasin bilong em, na i mekim yumi tingim stori long buk bilong song, “Bikpela em i wasman bilong mi. Olsem na mi ino inap sot long wanpela samting.... God, maski mi wokabaut long ples nogut na bikpela tudak, mi noken poret long samting nogut, long wanem yu stap wantaim mi. Mi lukim yu holim stik ol wasman bilong sipsip i save holim, olsem na bel bilong mi i stap isi. Mi ino inap bagarap.” (*Ps 23: 1.4*).

Long buk bilong Profet Aisaia tu, yumi ken painim sampela strongpela tok bilong helpim yumi. “Bikpela i bin mekim yupela i kamap wanpela lain manmeri, na em i tokim yupela olsem; ’yupela i noken pret long wanem, mi kisim bek yupela pinis. Mi bin givim nem long yupela na mi makim yupela bilong mi yet. Taim yupela i brukim ol wara i daun tumas, bai mi stap wantaim yupela, na wara bai ino inap bagarapim yupela. Na taim yupela i go insait long paia i hat tumas, bai paia ino inap kukim yupela. Long wanem, mi bai helpim yupela. Mi God bilong mekim gutpela na stretpela pasin long olgeta, mi tasol mi save kisim bek yupela.....’ Mi stap wantaim yupela olsem na yupela i noken pret” (*Is 43:1-3.5*).

Long taim bilong ol hevi yumi save painim, na long taim bilong poret, yumi noken askim tasol olsem: “ol dispela samting i kam we tru?” Tasol yumi mas ekseptim ol na askim long helpim bilong Bikpela. Yumi mas krai strong long nem bilong Jisas: “**Jisas yu mas helpim mi!**” Na yumi mas bilip em inap helpim yumi, bikos “Bikpela i save stap klostu long ol lain i save singaut long em, na ol husat i painim em insait long hat bilong ol tru”.

Yumi mas putim bilip bilong yumi long Jisas, Bikpela bilong yumi! Jisas i tok: “Yupela i noken bel hevi na tingting planti. Yupela i bilip long God. Yupela i mas bilip tu long mi” (*Jn 14:1*).

Long laip bilong Jisas em i soim tru strong bilong em antap long ol pipel na ol samting; em i oraitim ol sik manmeri, em i rausim ol spirit nogut; i kirapim bek sampela long dai; em i mekim bret na pis; em i tok na diwai fig i drai wantu tasol (*Mt 21:18-20*). Plantu taim Jisas i soim ol disaipel bilong em long risen olsem bilong wanem tru na ol i mas bilip long em. Taim ol Aposel i bungim taim nogut long solwara, em i tokim ol: “Yupela i stap strong. Em mi tasol. Yupela i noken pret” (*Mk 6:50*). Em i kalap i go long bot na kwiktaim win i pinis. Na moa yet long en, long pen na dai na kirap bek bilong Jisas, em i skulim yumi olsem em i gat bikpela pawa i winim Satan, na em inap winim dai.

Yumi ken tingting gen long sampela ol tok bilong Jisas: “Kirap bek, em mi yet. Na laip, em mi yet. Na man i bilip long mi, maski sapos em i dai, em bai i stap laip yet. Na olgeta man i stap laip na i bilip long mi, bai ol i no i dai. Nogat. Bai ol i stap laip oltaim oltaim. Yu bilipim dispela, o nogat?” (*Jn 11:25-26*).

“Ol man meri i save bilip long Jisas na long kirap bek bilong em long dai, ol i gat bikpela strong i winim strong bilong tudak” (*Pastoral Plan 10*). Kristen bilip bilong yumi i tokim yumi olsem pawa bilong gutpela samting i winim pawa bilong ol samting nogut, na olsem insait long yumi wanwan yumi gat pawa bilong pinisim poret i save bringim kain spirit nogut i save mekim yumi i poret.

Sampela taim mi save tingting, olsem wanem na sampela long ol brata na susa bilong yumi i gat bikpela poret long posin o sanguma - na tru, tru, ol i nogat pawa antap long yumi - tasol yet i luk olsem ol ino pret long bikpela kot bilong God, na ol i go het yet long stap insait long pasin we ino bihain-im ol lo na pasin bilong God. Jisas i tok: “Mi tokim yupela ol pren bilong mi, noken save poretim ol lain husat bai kilim bodi i dai, tasol bihain ino inap mekim samting i go bagarap olgeta. Mi bai soim yupela long husat long poretim: Poretim God, husat bihain long dai bai tromoi yupela igo long hel. Bilipim mi, em tasol dispela man yupela i mas poretim!” (*Lk 12:4-5*). Dispela em i wanpela taim tasol Jisas i tok aut long “poretim God” long wanem dispela ino wankain, em i narakain tru we ino wankain olsem, long pretim sampela man nogut o long go sanap long kot. God ino save laik sut long yumi igo insait long hel; tasol em i save kliaim tingting bilong yumi olsem, sapos yumi lusim em bikos long ol sin bilong yumi dispela bai i mekim yumi i lus, na em i hel.